

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Vår ref	Deres ref:	Saksbehandler	Dato
2010/1406-14/010	10/2635-2 TRA	Grethe Johannessen	04.02.2011

Hørings svar - forskrift om forsøk med elektronisk stemmegivning under forhåndsstemmegivningen, elektronisk avkryssing i manntallet på valgtinget og bruk av ny stemmeseddel ved kommunestyre - og fylkestingsvalget i 2011

Valgstyret i Hammerfest kommune behandlet ovennevnte sak i møte 27.01.2011 og fattet der følgende vedtak:

1. Valgstyret i Hammerfest slutter seg til Kommunal- og regionaldepartementets forslag til *Forskrift om forsøk med elektronisk stemmegivning under forhåndsstemmegivningen, elektronisk avkryssing i manntallet på valgtinget og bruk av ny stemmeseddel ved kommunestyre og fylkestingsvalget i 2011* med følgende forslag til endringer:

§ 5 pkt (3) fjernes.

§ 18 (2) gis følgende tillegg: I kommuner med sentral opptelling av stemmesedler legges fremmede stemmer i den ordinære urna.

2. Valgstyret i Hammerfest finner at en forhåndsstemmeperiode som varer fram til kl 2100 fredagen før valgdagen jf § 14 (1) er tilstrekkelig.

Saksframlegg og protokoll følger vedlagt.

Med hilsen

Grethe Johannessen
virksomhetsleder

Saksbehandler: Grethe Johannessen

Saksnr.: 2010/1406-13/

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
	Valgstyret	

Saksdokumenter vedlagt:

Kommunal- og regionaldepartementets forslag til *Forskrift om forsøk med elektronisk stemmegivning under forhåndsstemmegivningen, elektronisk avkryssing i manntallet på valgtinget og bruk av ny stemmeseddel ved kommunestyre og fylkestingsvalget i 2011*

Saksdokumenter ikke vedlagt:

Brev av 16.12.2010 fra Kommunal- og regionaldepartementet vedrørende høring

Høring - forskrift om forsøk med elektronisk stemmegivning ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2011

Saken gjelder

Kommunal- og regionaldepartementet har med hjemmel i valgloven § 15-1, om forsøk, utformet utkast til forskrift om forsøk med elektronisk stemmegivning under forhåndsstemmegivningen, elektronisk avkryssing i manntallet på valgtinget og utprøving av nye stemmesedler ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2011. Forsøksbestemmelsen gir hjemmel for å gjøre unntak fra en eller flere av valglovens bestemmelser, men ikke fra grunnprinsippene, bl.a. at valgene skal være frie, direkte og hemmelige.

Forskriften gjelder for de ti forsøkskommunene - Bremanger, Bodø, Hammerfest, Mandal, Radøy, Re, Sandnes, Tynset, Vefsn og Ålesund.

Forskriften har også bestemmelser om utforming av stemmesedler for bruk i forsøkskommunene og i Møre og Romsdal fylkeskommune. Videre har forskriften bestemmelser om hvordan fylkeskommunene som har kommuner med i forsøket, skal forholde seg til e-stemmene under opptellingen.

Forsøkskommunene og de øvrige høringsinstansene har frist til 15. februar med å komme med uttalelse.

Sakens bakgrunn og fakta

Hammerfest er en av 10 kommuner som deltar i forsøk med elektronisk stemmegivning ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2011.

Forsøket innebærer at valget i forsøkskommunene, på enkelte områder, må gjennomføres på en noe annen måte enn det som er beskrevet i valgloven og valgforskriften. Departementet har derfor funnet det nødvendig å fastsette bestemmelser som skal gjelde i stedet for gjeldende lovgivning, eller som gjør tilføyelser eller presiseringer til denne. I forskriften er det tatt høyde for internasjonale juridiske, tekniske og operasjonelle standarder for elektronisk stemmegivning (e-stemmegivning).

Nærmere om utformingen av forskriften

Utgangspunktet for regelverket som skal gjelde under forsøket er at valglovens og valgforskriftens bestemmelser gjelder med mindre det motsatte er bestemt i forsøksforskriften.

Departementet har som nevnt hjemmel i valgloven til å fastsette retningslinjer for andre måter å gjennomføre valg på enn det som fremkommer av loven, men det er ikke tillatt å gjøre unntak fra valglovens grunnleggende prinsipper for valg. Dette gjelder for eksempel kravet om at valgene skal være hemmelige. Dette betyr at formålsbestemmelsen i valgloven om at *forholdene skal legges til rette slik at borgerne ved frie, direkte og hemmelige valg skal kunne velge sine representanter* (valgloven § 1-1) skal ivaretas i forsøket.

Selv om stemmegivningen over internett skjer i ukontrollerte omgivelser, mener departementet at kravet til hemmelig valg ivaretas i forsøket. Dette skjer ved at:

- elektronisk stemmegivning kun er et supplement til stemmegivning i valglokalet
- elektronisk stemmegivning kun gjelder under forhåndsstemmegivningen, ikke på valgdagen
- det innføres en angrerett for velgeren, slik at den som stemmer elektronisk kan stemme om igjen så mange ganger han eller hun ønsker
- en papirstemme overstyrer alltid en elektronisk stemme
- den tekniske løsningen er sikker og pålitelig, og er utformet slik at den ikke avslører koblingen mellom velgeren og velgerens stemme
- identifiserings- og autentiseringsløsningen (eID) er basert på et høyt sikkerhetsnivå

Kort om de enkelte kapitlene i forskriften

Kapittel 1 i forskriften inneholder alminnelige bestemmelser som knytter seg til formålet med prosjektet, prinsipper for gjennomføring av valget, forskriftens virkeområde og forholdet til annet regelverk.

Kapittel 2 inneholder bestemmelser om det elektroniske valgmanntallet som skal brukes i valglokalene på valgdagen, og en presisering av at det elektroniske manntallet skal bygges opp kretsvis. Videre inneholder kapitlet bestemmelser om at departementet forestår utforming av valgkort til bruk i forsøkskommunene og hvilke opplysninger valgkortet skal inneholde.

I forskriftens kapittel 3 er det tatt inn bestemmelser om hvordan de elektroniske stemmegivningene skal åpnes (dekrypteres) før telling.

Forskriftens kapittel 4 inneholder forslag om at listeforslaget i tillegg til fødselsår, også skal inneholde fødselsdato (dd.mm.år).

Kapittel 5 inneholder bestemmelser om de elektroniske stemmesedlene, samt en angivelse av tidspunktet for når de må være ferdigstilt. Kapitlet har også bestemmelser om ny utforming av stemmesedler på papir som skal benyttes i forsøkskommunene ved kommunestyrevalget og i kommunene i Møre og Romsdal fylkeskommune under fylkestingsvalget.

Kapittel 6 har bestemmelser om perioden og fremgangsmåten for elektronisk forhåndsstemmegivning. Den elektroniske forhåndsstemmegivningen foreslås her avsluttet kl. 21 fredagen før valgdagen. Departementet har anmodet høringsinstansene spesielt om å gi tilbakemelding på om det kan være aktuelt å avslutte e-stemmegivningen på et senere klokkeslett denne fredagen. Departementet redegjør for den praktiske gjennomføringen i avslutningsminuttene slik:

Velgere som har logget seg på systemet skal på stengetiden varsles om at stemmegivningen må avsluttes innen ti minutter, om stemmegivningen skal telle med i valgoppgjøret. Om velgeren ikke rekker å stemme innen utløpet av denne tiden skal velgeren varsles om dette og at stemmegivningen ikke er registrert, samt om retten til å stemme på valgtinget.

Videre er det tatt inn en bestemmelse om angrerett ved elektronisk stemmegivning, og regler for hvilken stemme som skal telle i tilfeller der velgeren har stemt flere ganger.

Kapittel 7 har bestemmelser om stemmegivningen i valglokalet og avkryssingen i det elektroniske manntallet på valgdagen. Kapitlet har også bestemmelser om beredskapsrutiner på valgdagen i tilfelle det elektroniske manntallet ikke virker, for eksempel på grunn av strøm- eller kommunikasjonsbrudd.

Forskriftens kapittel 8 inneholder bestemmelser om prøving av stemmegivninger og stemmesedler, opptelling og protokollering. Det dreier seg her om mindre endringer i forhold til gjeldende lovgivning.

Det siste kapitlet, kapittel 9, inneholder bestemmelser om eierskap og krav til det elektroniske valgsystemet, samt bestemmelser knyttet til sikkerhet, innsyn og kontroll.

Departementet opplyser at det vil bli utarbeidet veiledning til de enkelte bestemmelsene i forskriften.

Rådmannens vurdering

Rådmannen finner at dette er en god og grundig gjennomarbeidet forskrift som vil utgjøre et godt hjelpemiddel ved den praktiske gjennomføringen av den elektroniske stemmegivning og bruken av et elektronisk manntall som skal foregå i forsøkskommunene ved lokalvalgene til høsten.

Rådmannen ønsker å kommentere noen av punktene i forskriften:

I § 5 om Prinsipper, pkt (3) heter det:

valgstyret skal sørge for at velgerne gis anledning til å øve på hvordan man avgir en e-stemme før valgperioden.

Rådmannen mener at en forhåndsstemmeperiode på 1 måned og muligheten til å avlegge elektronisk stemme flere ganger bør være tilstrekkelig for velgeren til å sette seg inn i hvordan man avgir en e-stemme. I tillegg bør det være tilgjengelig informasjon og eventuelt demoer på kommunens hjemmeside og de offisielle valgsidene til departementet.

Rådmannen foreslår at punktet fjernes.

I § 14 om Perioden for elektronisk forhåndsstemmegivning, pkt (1) heter det:

Velgere som ønsker det kan avgi stemme elektronisk over Internett (ukontrollerte omgivelser) ved å logge seg på e-valgsystemet fra 10. august kl. 0900 til og med fredag 9. september kl. 2100.

Departementet har anmodet høringsinstansene spesielt om å gi tilbakemelding på om det kan være aktuelt å avslutte e-stemmegivningen på et senere klokkeslett denne fredagen.

Forhåndsstemmegivning med papirstemmer må avsluttes senest kl 1400 - 1500 fredagen før valgdagen. Tidspunktet vil avhenge av postgangen ut fra den enkelte kommune.

Rent teknisk burde kunne være mulig å stemme elektronisk fram til kort tid før valgtinget starter. Men her er vi i et forsøk, og et for stort avvik i tid mellom avslutningstidspunktet for papirstemmegivningen og den elektroniske stemmegivningen, kan ha både tekniske og praktiske konsekvenser. I tillegg vil en avslutning av papirstemmegivningen og den elektroniske stemmegivning på samme dag skape mindre rom for misforståelser blant velgerne. Muligheten til å avgi elektronisk stemme fram til kl 2100 fredagen før valgdagen vil gi velgerne i forsøkskommunene en 6-7 timer lengre forhåndsstemmeperiode jf velgerne i andre kommuner, og rådmannen mener dette er tilstrekkelig.

I § 18 om Stemmegivning i valglokalet, pkt (2) heter det:

Velgere som ikke er innført i vedkommende del av manntallet (fremmede stemmer) skal levere stemmeseddelen til stemmestyret som stemple denne med offisielt stempel.

Velgeren legger selv stemmeseddelen i egen urne for velgere manntallsført i andre valgkretser i kommunen.

Rådmannen kan se at dette er hensiktsmessig i kommuner med kretsvis opptelling av stemmesedler. For kommuner med sentral opptelling av stemmesedler er egen urne et unødvendig grep, i og med at selve stemmegivningen vurderes og godkjennes av stemmestyret idet stemmeseddelen stemples. Selve stemmeseddelen bør derfor kunne legges i urne sammen med kretsens stemmesedler og godkjennes og telles sammen med disse.

Et krav om egen urne for fremmede stemmer i små kretser er i tillegg utstyrskreven og det kan være en feilkilde ved opptellingen. En felles urne vil minimere disse problemene.

Rådmannen vil på denne bakgrunn foreslå et tillegg til § 18 (2):

I kommuner med sentral opptelling av stemmesedler legges fremmede stemmer i den ordinære urna.

Rådmannen tilrår at valgstyret gir sin tilslutning til forskriften med de foreslåtte endringene.

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Valgstyret i Hammerfest slutter seg til Kommunal- og regionaldepartementets forslag til *Forskrift om forsøk med elektronisk stemmegivning under forhåndsstemmegivningen, elektronisk avkryssing i manntallet på valgtinget og bruk av ny stemmeseddel ved kommunestyre og fylkestingsvalget i 2011* med følgende forslag til endringer:

§ 5 pkt (3) fjernes.

§ 18 (2) gis følgende tillegg: I kommuner med sentral opptelling av stemmesedler legges fremmede stemmer i den ordinære urna.

2. Valgstyret i Hammerfest finner at en forhåndsstemmeperiode som varer fram til kl 2100 fredagen før valgdagen jf § 14 (1) er tilstrekkelig.

Saksprotokoll i Valgstyret - 27.01.2011

Behandling

Som innstillingen – enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Valgstyret i Hammerfest slutter seg til Kommunal- og regionaldepartementets forslag til *Forskrift om forsøk med elektronisk stemmegivning under forhåndsstemmegivningen, elektronisk avkryssing i manntallet på valgtinget og bruk av ny stemmeseddel ved kommunestyre og fylkestingsvalget i 2011* med følgende forslag til endringer:
 - § 5 pkt (3) fjernes.
 - § 18 (2) gis følgende tillegg: I kommuner med sentral opptelling av stemmesedler legges fremmede stemmer i den ordinære urna.
2. Valgstyret i Hammerfest finner at en forhåndsstemmeperiode som varer fram til kl 2100 fredagen før valgdagen jf § 14 (1) er tilstrekkelig.